

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Pugna, seu bellum, Quoad milites.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

PUGNA SEU BELLUM
Quoad Milites.

Milites pu-
gnare non
possunt in
bello iniu-
sto.

Ipsi tamen
non tenen-
tur belli in-
iustitiam
examina-
re.

Si autem
in iniusto
scienter pu-
gnent, te-
nentur ad
restitutio-
nem.

Milites alii sunt subditi Principis bellantis, alii non sunt. Et primi sunt non solum vassalli, sed etiam stipendiarii, qui continuis stipendiis sub eodem Principe tam belli, quam pacis tempore agunt. Neutri ex his bellare possunt: in bello evidentiter iniusto, sicut nec tortor ex equi potest sententiam evidentiter iniustam. Quousque tamen de iniustitia belli eis non constat, bellare possunt, nec iustitiam belli examinare tenentur, sicut nec tortor examinare tenetur sententiam iudicis: sed bellare possunt quamvis dubii: nam in dubiis presumendum pro Principe, qui est in possessione sui iuris, quapropter dubium privati non potest. Et alioqui impossibile esset singulis militibus tribunal erigere, & ab unoquoque sententiam expectare, communicando quoque eis consilia, quae pierumque oportet tacere. Quae omnia procedunt etiam in non subditis, ut docet Navarra de restit. lib. 2. cap. 3. numero 278. & alii post ipsum part. 3. tractat. 5. resolut. 96. part. 4. tractat. 4. resolutione 12. & liberiorius in part. 6. tractat. 4. resolutione 9. Quod si postea comperiant bellum iniustum esse, tenentur a bello desistere, & restituere hostium spolia, si quae habent, aut ex eis facti sunt ditiores. Non subditi vero secundum Reginaldum *tom. 2. libr. 21. cap. 8. numero 104.* tenentur restituere, non solum si iniustitia belli fiat evidens sed etiam dubia, dum Princeps non restituit *p. 6. tractat. 4. res. 35. §. Sed hic obiter.*

32. Porro milites pugnautes in bello iniusto scientes, clarum est ad restitutionem teneri. Dubium tamen est, an singuli teneantur ad totum damnum, an vero ad illud solum, quod per se ipsos intulerunt? Et Caietanus *in 2. 2. quast. 62. art. 7.* & alii tenent, singulos teneri in integrum: quia unus sine alio non au-

deret, nec posset damnum inferre, videretur nimirum invadere, &c. unde omnes vicissim se adiuvant, & concurrunt ad totum damnum. Lorca *disput. 53. numero 5.* probabiliter putat, teneri solum ad damnum illatum a seipsis. Vvigerus vero *tractat. 3. cap. 2. dub. 5. numero 40.* distinguit, & opiniones conciliat hoc modo: Si milites invadunt urbem iussu superioris, nil inter se de praeda communicantes, sed superato loco praedas facere incipientes unusquisque per se, absque villo respectu unus ad alterum, unusquisque tenetur ad suam partem tantum. Si autem communi consilio, & mutua exhortatione, & veluti una manus locum, aut domum depraedantur, ut saepe contingit in invasione oppidorum minus firmorum, aut si exercitus se absque superiorum mandato animat ad expoliationem urbis, tunc singuli tenentur in integrum *par. 4. tra. 4. res. 31. & olim p. 3. tr. 5. res. 86.*

33. Si autem bellum sit iustum, milites retinere possunt omnia mobilia, quae rapuerunt, Ducibus permittentibus, si quidem sunt inimicorum. Adverte autem, quod quando Dux interdicat militi spolia in bello iniusto, tunc pensanda est causa talis prohibitionis, nam si prohibet ob commiserationem ipsorum, tenentur milites hosti restituere spolia nam iniuste abripiunt dum non accedit licentia Ducis tanquam sententiam iudicis. Si vero prohibeat, ne miles spoliis onustus minus apertus sit ad victoriam, tunc contravenientes peccant solum contra obedientiam, & ad restitutionem non tenentur. Mendoza *volum. 2. disputatio. 196. sect. 13. §. Non desinam §. 130 part. 6. tract. 4. resolut. 16.* Furtiva autem stabilia ab hostibus possessa restituenda sunt veris dominis. Mobilia vero probabile putat Valentia *tom. 3. disput. 3. quast. 16. punct. 3.* retineri posse. Quod, quamvis non procedere de iure naturae, sed Caserio, doceat Molina *disputat. 18.* in omni tamen natione introductum est approbante consuetudine, ut ait Sa, V. *Bellum, numero 16.* ac proinde iustificatur iure gentium, quid-

Secundum
aliquos sine
guli in inte-
grum. Se-
cundum al-
ios tantum
pro rata.

Quid si bel-
lum sit ius-
tum, sed
Dux prohibet
militi
praedam?

quidquid contra sentiat Duvallius *quæst.*
Aut præda 16. *artic. 5.* Duo tamen concurrere de-
 bent in dicta rapina, secundum Mendon-
 inuenta, *fit zan volum. 2. dispur. 196. sect. 12. §. 119.*
 primum, ut hostis prædam ad castrum
 delexerit, & in tuto posuerit: alterum,
 ut inter apprehensionem & expugna-
 tionem vox intercedat. Si enim mane
 Turcæ certos Christianos expilevit, &
 sero deprædentur ab aliis, hi non pote-
 runt illorum Christianorum bona sibi
 appropriare. Non est verò necesse, quòd
 in castrum ab illis delectum sit, si hora
 24. elapsæ sint. Et quamvis antiqui
 Romani equos bellicos, & mulos que-
 rarios ab hac consuetudine exceperint:
 hodie tamen consuetudo hanc quoque
 exceptionem antiquavit. Exeipienda
 tamen sunt ea bona, quæ milites ab ho-
 stibus eruptione, aut donatione acce-
 perint: nam hæc restituere debent suis
 dominis. Possunt tamen à quocum-
 que vili emi, ut solent, militum prædæ,
 quæ nunquam in potestatem domini
 perventuræ sunt, ea intentione ut do-
 mino comparenti restituantur. Quod
 notent Catholici Hollandi, qui ex præ-
 da Indica à nautis aliquid emunt. Ita
 Coninch. *dub. 7. n. 126. p. 6. tract. 4. ref. 23.*
§. Sed difficultas.

Milites nõ 34. Tenentur quoque milites ex iu-
possunt re- stitua restituere hospitiibus, apud quos
cipere ab commorati sunt, aut transitum habue-
hospitiibus runt, quidquid ab illis surripuerunt, aut
aliquid præ- præter lectum, lumen, ignem, paleas, &
ter permis- alia, quæ eis debentur ex mandato
sa. Principis, receperunt. Etiam si videan-
 tur sponte dedisse, nam revera dant ob-
 timorem in maioris mali. Item si astu,
 aut favore plures hospitii schedulas im-
 petrantes, pecuniam ab aliquibus rece-
 perunt: ne apud illos hospitarentur.
 Porro si milites ob solutionis defectum
 in extrema, vel gravi necessitate positi
 sint, ita ut aut mori eos, aut militiam
 deserere, cum maximo totius commu-
 nitatis damno, oporteat, tunc quidem
 ab hospitiibus extorquere possunt me-
 re necessaria, compensanda eis à Prin-
 cipe suo tempore, ut ait Coninch. *nume-
 ro 98.* & alii. *Seculsa* necessitate iam

Seculsa
gravi ne-
cessitate.

dicta ob dilatam solutionem, non pos-
 sunt hospites innocentes spoliare: quia
 eorum bona non sunt sibi oppugnata
 pro stipendio, ut ait Caretanus *V. Bel-
 lum prope finem.* Nec iuvat illos facul-
 tas, vel auctoritas Ducis, nisi id fiat in
 iustam nocentium, aut membrorum
 nocentis Reipublicæ poenam, ut docuit
 Layman. *lib. 2. tit. 3. cap. 12. d. 18 part. 6. tit. 4.*
refol. 16.

35. Tenentur denique milites statio- *Et tenentur*
 nem servare, & arcem commissam de- *servare ar-*
 fendere, etiam cum vitæ periculo, do- *cem & sta-*
 nec spes prævalendi extinguitur, alias *tionem et-*
 tenentur ad damna resarcienda, & in iu- *iam cum*
 re imposita eis est poena capitis ex *lib. 3. periculo*
ff. ad legem Iuliam, ut docent Palau tom. 1
tra. tractat. 6. dispur. 5. punct. 5. numero 4. & alii. *ad se spes*
 Eadem poena puniatur, vel ad vitæ *prævalendi*
 mes damnantur: si absque Ducis licen- *Nec a. in*
 tia castra deserant in aliorum conspectu *stris rece-*
lib. omne. §. qui in facie ff. de reb. milit. alias *dere ab*
infa. res sunt cap. infames, 6. quæst. 1. & licentia.
 in conscientia tenentur ab exercitu non
 recedere, nisi habita Principis faculta-
 te, qui tamen potest eos quando cunque
 sibi libuerit, dimittere, nam hoc pacto
 militiæ nomen dederunt, & tanto magis
 stare tenentur, quo plus imminet
 prælium, & eius Dux magis indiget,
 præsertim quòd suo exemplo multos alios
 traheret cum maximo exercitus
 & reipublicæ detrimento. Vide Lay-
 man *vbi sup. lib. 5. Et tandem, & antea in*
ref. 25.

36. Hic tamen addendum est, mi- *Clerici mō*
 litiam Clericis interdictam esse in cap. *lit. esse nõ*
Clericum, cap. de his Clericis, cap. eos qui possunt.
10. quæst. 3. cap. Clerici, cap. quicumque Cle-
ricus, cap. quicumque ex Clericis, cap. Ex
multa, de voto & alibi, sub poena interdi-
 cti ab usu Ordinum, reclusionis in
 Monasterio, & si in bello decedant,
 privationis sacrificiorum: quæ satis in-
 dicant hæc iura obligare sub morta-
 li. Imò aliqui ex recentioribus opinati
 sunt, militiam clericis interdictam esse
 iure naturali & divino, quia ex sua na-
 tura illis repugnat, tanquam Deo dica-
 tis, eiusque ministris, qui pro aliorum
 salute proprium sanguinem fudit. Et
 Divus

Diuus Bernardus lib. 4. de consid. ad Eug. colligit hanc prohibitionem ex verbis illis Matth. 26. *Mitte gladium tuum in vagina Nazianzus* verò Orat. 2. de pace ex 2. ad I. imob. 2. ibi, *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Sed revera ex his non colligitur, bellum Clericis ex natura rei, absolute & intrinsecè repugnare; nam alioqui dispensatio Pontificis in hoc non valeret; sed quod regulariter, & seclusa urgente causa, convenientius sit, & rationi magis consentaneum, ut Clerici à militie abstineant §. 6. tr. 4. ref. 33.

Nisi magna necessitas urgeat.

37 Si ergo magna urgeat causa, possunt Clerici bellare etiam per seiplos, ut nimirum in defensionem propriæ vitæ, proximi innocentis, præsertim reipublicæ utilis, ut ait Caiet. *quasi. 40. art. 2.* item patriæ contra iniustos invasores capite 2. de immun. Eccles. item ad obtinendam victoriam Ecclesiæ, & Christianæ reipublicæ valde proficuum. Regulariter tamen in bellis offensivis talis necessitas non contingit, quia adhiberi possunt milites laici, ita Malderus in 2. 2. *quasi. 40. art. 2.* Et in his casibus Mendoza existinat, Clericos vulnerantes, & occidentes non fieri irregulares, *off. 2. §. 139. part. 6. tract. 4. ref. 35.* quod etiam docet Coninch *disp. 35. dub. 6. num. 91.* Et ita tenendum est: quia talis occisio, aut vulneratio non est culpabilis. *part. 6. tr. 4. resol. 38.*

Quod non est intelligendum de minoribus.

38 Adverte etiam, in supra citatis iuribus bellum non prohiberi Clericis constitutis in minoribus, qui proinde in bello iusto pugnantes non peccant, nisi fortasse per accidens, quatenus se exponunt periculo irregularitatis, & inhabilitatis ad suum officium, ut ait Lorca *disp. 51. n. 13.* Et si sint beneficiati, non propterea peccabunt mortaliter, nisi beneficii postuleat residentiam, aut eorum obligatio non impleatur: & sic prædicatur in Germania à Canonicis nondum capitularibus cætarum diocesium. Si tamen eos contingat aliquem per seipos occidere, debent beneficium resignare, aut dispensationem impetrare.

(Quod contra Lorcam n. 2. 4. non procedit) si Clerici pugnaverint cum licentia Summi Pontificis: nam is censetur tollerare irregularitatem, quia id connexum est licentiæ bellandi, quando conceditur Clericis, qui deputati sunt ad Ordinum exercitium, unde non est paritas de laicis bellantibus in bello iusto, nam hi non sunt deputati ad idem ministerium, & ideo pugnare non est eis illicitum Molina apud Lorcam *ibid. ref. 38. §.* (Et sic cum Ad secundum. Idem dicendum de religiosis laicis, qui propria manu bellantes, solum venialiter peccant: gravius tamen, quam Clerici beneficiati. Durall. verò *quæstio. 16. art. 7.* videtur maiorem culpam in Religiosis convulsis, aut Acolythis præstantibus culpam agnoscere, atque in hoc à suis Prælatibus dispensare non posse, præcipue propter scandalum, *p. 6. tr. 4. ref. 34.*)

Quid si sint beneficiati, peccabunt solum venialiter, dummodo beneficio serventur.

(Et sic cum licentia Pa-pæ pugnet, non manet irregula-res.)

Et idem de eundem de Religiosis nondum in sacris.

PUGNA, SEV BELLUM
Quoad Ecclesiasticos assistentes.

39 Non est prohibitum Sacerdotibus Clericis, aut Religiosis bello interesse pro ministerio spirituali militum, nec non ad consolandos eos, & excitandos ad pugnam, modò non horrentur specialiter ad occisionem, aut mutilationem inimicorum, quia hæc non repugnant statui sacerdotali. Et Innocent. in e. *quod in dubiis*, loquitur de bello iniusto. Dubium tamen est, num habere debeant licentiam Prælatorum, & si sint Episcopi, Summi Pontificis. D. Thomas insinuat, requiritur *quod licentia Episcopi, aut Papa.* Lorca verò *sup. numero 18.* existimat, hos Canones abrogatos esse per contrariam consuetudinem, & ego puto cum Coninch *disp. 31. dub. 6. numero 90.* talem licentiam quoad Clericos seculares non requiri, & iura citata non obstate: quia primum reprehendit Episcopos non solum assistentes, sed pugnan-